

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการศึกษาประวัติศาสตร์ของประเทศไทยตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยมาจนถึงปัจจุบันพบว่าประเทศไทยมีทหารไว้ตลอดเวลาทั้งในยามสงครามและยามสงบ ทหารเป็นผู้ที่มีส่วนในการป้องกันและพัฒนาประเทศ ดังนั้นเพื่อให้การกำกับดูแลทหารในกองทัพเป็นไปด้วยความเรียบร้อย จำต้องมีการบัญญัติระเบียบ ข้อบังคับ รวมทั้งพระราชบัญญัติต่าง ๆ เพื่อควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ และการประพฤติปฏิบัติของบรรดาทหารให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของข้าราชการ ซึ่งเรียกกันว่า "วินัยทหาร"

"วินัยทหาร" จึงมีความสำคัญต่อการบริหารงานบุคคลของข้าราชการทหารในอันที่จะควบคุมความประพฤติของข้าราชการทหาร วินัยทหารเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ภารกิจของข้าราชการทหารในการป้องกันประเทศและพัฒนาประเทศเป็นไปโดยความเรียบร้อยและมีประสิทธิภาพ แต่โดยที่ลักษณะงานในหน้าที่รับผิดชอบและการบริหารงานบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการปกครองบังคับบัญชาของข้าราชการทหารนั้นมีความแตกต่างจากข้าราชการประเภทอื่น ๆ ดังนั้นจึงได้มีการบัญญัติพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. 2476 ขึ้นใช้บังคับกับข้าราชการทหาร โดยเฉพาะ และนอกจากนี้ยังได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับระบบการร้องทุกข์ของข้าราชการไว้เป็นการเฉพาะเช่นกัน การร้องทุกข์เป็นการให้สิทธิแก่บุคคลตามแนวความคิดของหลักบริหารงานบุคคลที่ว่า ในองค์กรต่าง ๆ ไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ มีผู้บริหารที่มีความสามารถหรือประสิทธิภาพเพียงใดก็ตาม ก็ไม่สามารถที่จะบริหารงานหรือควบคุมดูแลบุคคลในองค์กรให้ได้รับความสุขความพอใจได้เท่าเทียมกันทุกคน เพราะแต่ละคนต่างก็มีสภาพจิตใจ ความรู้สึก หรือความต้องการแตกต่างกัน เมื่อบุคคลในองค์กรเกิดความรู้สึกไม่พอใจ หรือเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรมเรื่องใดก็ตาม ผลการปฏิบัติงานของบุคคลนั้นย่อมจะตกต่ำลง ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่องค์กรโดยรวมรวมได้ จึงได้มีการกำหนดวิธีการให้บุคคลในองค์กรได้ระบายความรู้สึกคับข้องใจหรือความรู้สึกไม่พอใจ อันจะเป็นข้อมูลให้ผู้บริหารนำมาพิจารณาหาทางช่วยเหลือต่าง ๆ และให้ผู้บริหารได้สำรวจแก้ไขความบกพร่องของตนในเรื่องต่าง ๆ ด้วย อันจะก่อให้เกิดความสัมพันธ

อันติระหว่างผู้บริหารและบุคคลในหน่วยงาน ก่อให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานและนำความเจริญรุ่งเรืองมาสู่องค์กรหรือหน่วยงานในที่สุด

การร้องทุกข์ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. 2476 นั้นหมายถึง กรณีที่ข้าราชการทหารผู้ใดเห็นว่าผู้บังคับบัญชาใช้อำนาจต่อตนในทางที่ไม่ยุติธรรม ผิดกฎหมาย หรือ ผิดแบบธรรมเนียมทหาร ทำให้ตนไม่ได้รับประโยชน์หรือสิทธิตามที่ควรจะได้รับจากราชการนั้น การร้องทุกข์จึง เป็นสิทธิอย่างหนึ่งที่จะประกันความเป็นธรรมในการรับราชการของข้าราชการได้ แต่จากสภาพความเป็นจริง ในปัจจุบันนั้นปรากฏว่า แม้ข้าราชการทหารโดยทั่วไปจะทราบว่า กฎหมายกำหนดให้มีสิทธิร้องทุกข์ได้ก็ตาม แต่ก็ยังมีข้าราชการส่วนน้อยที่จะเข้าใจวิธีการ อีกทั้งยังไม่กล้าใช้สิทธิร้องทุกข์ เพื่อร้องขอความเป็นธรรมให้กับตน กลับใช้วิธีการอย่างอื่นแทน เช่น การเขียนบัตรสนเท่ห์ การร้องเรียน การให้ข่าวกับสื่อมวลชน เช่น หนังสือพิมพ์ หรือใช้วิธีตอบโต้ผู้บังคับบัญชาที่ตนเห็นว่าไม่ให้ความเป็นธรรมแก่ตนด้วยการปฏิบัติงานให้ล่าช้า ทำให้เกิดความเสียหายแก่ระบบราชการ

อนึ่ง ปรากฏว่าการร้องทุกข์ของข้าราชการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. 2476 ที่ได้กำหนดไว้วันก่อนให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ เนื่องจากกฎหมายได้บัญญัติถึงเรื่องการร้องทุกข์ไว้ในลักษณะ เปิดกว้างให้เป็นดุลพินิจของผู้บังคับบัญชาที่จะตัดสินใจและพิจารณา เรื่องร้องทุกข์ได้ โดยไม่มีข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาหรือหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอน อีกทั้งยังไม่มีคณะกรรมการพิเศษที่จัดตั้งขึ้น โดยอาศัยความชำนาญในการพิจารณา ในปัจจุบันปรากฏว่าแนวทางการพิจารณา เกี่ยวกับการร้องทุกข์และเรื่องราวร้องทุกข์ได้ขยายขอบเขตออกไปอย่างกว้างขวาง อีกทั้งความรู้สึกของคณะกรรมการที่เป็นผู้พิจารณา เรื่องร้องทุกข์อาจจะใช้ความรู้สึกส่วนตัวเป็นเครื่องตัดสิน ทำให้ผลการพิจารณาแปรเปลี่ยนได้ตลอดเวลา ทั้งแนวคำวินิจฉัยไม่สอดคล้องไปในแนวทางเดียวกันในกรณี เรื่องร้องทุกข์ที่คล้ายคลึงกัน ทั้งยังมีได้มีการปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. 2476 ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันแต่อย่างใด ดังนั้นข้าราชการทหารต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัตินี้ซึ่งใช้บังคับมาเกือบ 60 ปีแล้ว จึงเกิดปัญหาในการบังคับใช้

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงมุ่งศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการร้องทุกข์ของข้าราชการทหารทั้งในส่วนของการบังคับใช้และในการปฏิบัติตามกฎหมายเพื่อให้เกิดความเข้าใจ

ในหลักกฎหมายและปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น อันจะเป็นแนวทางในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการร้องทุกข์ของข้าราชการทหารให้เหมาะสมต่อไป

สมมติฐาน

ในปัจจุบันการร้องทุกข์ของข้าราชการทหารกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. 2476 หมวด 4 ตั้งแต่มาตรา 21 ถึงมาตรา 31 เพียง 10 มาตราเท่านั้น ทำให้การพิจารณาเรื่องร้องทุกข์ของข้าราชการทหารไม่ครอบคลุมและเกิดช่องว่างขึ้น ทั้งในตัวของกฎหมายและในวิธีการปฏิบัติ ทำให้เกิดความล่าช้า และผู้ร้องทุกข์อาจไม่ได้รับความเป็นธรรมเท่าที่ควรจากการพิจารณา จึงสมควรที่จะได้มีการแก้ไขและกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการร้องทุกข์ในพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. 2476 ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงรากฐานและแนวความคิดเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยวินัยข้าราชการทหาร
2. เพื่อศึกษาและรวบรวมปัญหาเกี่ยวกับการร้องทุกข์ของข้าราชการทหาร
3. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยวินัยทหารและการร้องทุกข์ของข้าราชการทหารที่ใช้อยู่ในปัจจุบันให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

วิธีวิจัยและขอบเขตการศึกษา

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มุ่งศึกษาวิเคราะห์ปัญหาการร้องทุกข์ของข้าราชการทหาร รวมไปถึงการบังคับใช้กฎหมาย และการปฏิบัติตามกฎหมายในเรื่องการร้องทุกข์ โดยศึกษาจากตัวบทของพระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทหาร พ.ศ. 2476 ซึ่งในการศึกษาค้นคว้าและวิจัยนี้จะทำการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลแบบวิจัยเอกสาร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การวิจัยในเรื่องนี้คาดว่าจะทำให้ทราบและเกิดความเข้าใจในตัวบทกฎหมายและหลักเกณฑ์ของกฎหมายว่าด้วยวินัยและการร้องทุกข์ของข้าราชการทหาร และทราบแนวความคิด

ต่าง ๆ ของการดำเนินการร้องทุกข์ของข้าราชการทหาร เพื่อให้การร้องทุกข์ของข้าราชการทหารเป็นไปโดยเหมาะสมและแนวทางเดียวกัน

ทฤษฎีและแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง

1. ทฤษฎีกฎหมายมหาชน
2. ทฤษฎีเกี่ยวกับนิติกรรมทางปกครอง
3. ทฤษฎีเกี่ยวกับการร้องทุกข์